HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

170 - HALACHIC WILLS & INHERITANCE FOR DAUGHTERS

OU ISRAEL CENTER - SUMMER 2020

- For anyone who accumulates (even modest) assets during their life, an important practical (and psychoemotional) question is often 'who will receive those assets after they die.'
- Getting that issue right can the be difference between shalom in the family and feuding and machloket for decades to come!

A] THE TORAH SOURCES

- It seems that the Torah is VERY clear as to whom should receive assets after a person's death.

1. (א) וַתִּקְרַבְנָה בְּנוֹת צְלָפְחָד בֶּן־חֵפֶר בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפְּחֹת מְנַשֶּׁה בֶן־יוֹסֵף וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו מַחְלָה נֹעָה וְחָגְלָה וּמִלְכָּה וְתִרְצָה׃ (ב) וַתַּעֲמֹדְנָה לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי הַנְּשִׂיאִם וְכָל־הָעֵדָה פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לֵאמֹר׃ (ג) אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא־הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה הַנּוֹעָדִים עַל־ה' בַּעֲדַת־קֹרַח כִּי־בְחֶטְאוֹ מֵת וּבָנִים לֹא־הָיוּ לוֹ׃ (ד) **לָמָּה יִגָּרַע שֵׁם־אָבִינוּ מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ כִּי אֵין לוֹ בֵּן** תְּנָה־לָּנוּ אֲחֻזָּה בְּתוֹךְ אֲחֵי אָבִינוּ׃ (ה) וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה אֶת־מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי ה'׃ (ו) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ (ז) כֵּן בְּנוֹת צְלָפְחָד דֹּבְרֹת נָתֹן תִּתֵּן לָהֶם אֲחֻזַּת נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֲחֵי אֲבִיהֶם וְהַעֲבַרְתָּ אֶת־נַחֲלַת אֲבִיהֶן לָהֶן׃
(ח) וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ כִּי־יָמוּת וּבֵן אֵין לוֹ וְהַעֲבַרְתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְבִתּוֹ׃ (ט) וְאִם־אֵין לוֹ בַּת וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְאֶחָיו׃ (י) וְאִם־אֵין לוֹ אַחִים וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לַאֲחֵי אָבִיו׃(יא) וְאִם־אֵין אַחִים לְאָבִיו וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לִשְׁאֵרוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וְיָרַשׁ אֹתָהּ **וְהָיְתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְחֻקַּת מִשְׁפָּט** כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה׃ ס

במדבר פרק כז

The story of the daughters of Tzlafchad is well known. Eretz Yisrael is apportioned to the males descendents of the families of Bnei Yisrael. These women had no brothers and were in danger of losing their father's portion to the nearest male relative. Following their complaint as to the inequity of this situation, their plea was taken to God, upheld as correct, and the laws of inheritance were given as follows:

- *The sons inherit (equally) all the assets of their parents. If there are <u>also</u> daughters, they do not inherit.*
- *If there are no sons, the daughters inherit (equally).*
- *If there are no sons or daughters, the brother(s) inherit.*
- *If there are no brothers, the father's brother(s) (uncles) inherit.*
- *In the absence of children, brothers and uncles, it will go to the nearest male relative[1].*

2. **ותקרבנה בנות צלפחד** - כיון ששמעו בנות צלפחד שהארץ מתחלקת לשבטים לזכרים ולא לנקבות נתקבצו כולן זו על זו ליטול עצה. אמרו - לא כרחמי בשר ודם רחמי המקום. <u>בשר ודם רחמיו על הזכרים יותר מן הנקבות</u> אבל מי שאמר והיה העולם אינו כן, אלא רחמיו על הזכרים ועל הנקבות - רחמיו על הכל. שנאמר .... (תהלים קמה:ט) *טוֹב־ה' לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו*

ספרי במדבר פרשת פינחס פיסקא קלג

Chazal understand that the women's appeal came from an understanding that human society is generally discriminatory against women. However, the Torah, coming from God, could NOT be discriminatory against women!

3. (טז) וְהָיָה בְּיוֹם הַנְחִילוֹ אֶת־בָּנָיו אֵת אֲשֶׁר־יִהְיֶה לוֹ לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת־בֶּן־הָאֲהוּבָה עַל־פְּנֵי בֶן־הַשְּׂנוּאָה הַבְּכֹר׃ (יז) כִּי אֶת־הַבְּכֹר בֶּן־הַשְּׂנוּאָה יַכִּיר לָתֵת לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכֹל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא לוֹ כִּי־הוּא רֵאשִׁית אֹנוֹ לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה׃

דברים פרק כא

A second mitzva deals with the first born - bechor. According to this, the father must leave a double portion to his first born son, even if from a secondary and rejected wife[2].

1. Which the halacha clarifies means the nearest male relative on the father's side. The full order of priority is found in Mishna Bava Batra 8:2 and subsequent commentaries and is: (i) Husband; (ii) Sons (if deceased, their children [the deceased's grandchildren] receive their share; (iii) Daughters (if deceased, their children [the deceased's grandchildren] receive their share); (iv) Father; (v) Father's yorshim (paternal brothers of the deceased, or their offspring. If there are no brothers, then the paternal sisters inherit.); (vi) Father's father (paternal grandfather); (vii) Paternal grandfather's yorshim; (viii) Paternal great-grandfather; (ix) Paternal great-grandfather's yorshim etc.
2. It is fascinating that BOTH parshiot of inheritance stem from a less than happy family situation. The daughter of Tzlafchad have a father who died in less than clear, or clean,

• It seems clear therefore that Torah requires assets to be bequeathed to children[3] after death in the following manner:
- double to the eldest son
- the remainder to the other sons in equal shares
- no assets for the daughters.

4. אין אדם יכול להוריש למי שאינו ראוי ליורשו, ולא לעקור הירושה מן היורש אף על פי שזה ממון הוא. לפי שנאמר בפרשת נחלות *וְהָיְתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְחֻקַּת מִשְׁפָּט* - לומר שחוקה זו לא תשתנה ואין התנאי מועיל בה. בין שצוה והוא בריא, בין שהיה שכיב מרע, בין על פה, בין בכתב - אינו מועיל.

רמב"ם הלכות נחלות פרק ו הלכה א

The Torah laws of inheritance are fixed and are NOT subject to change by the testator[4]. This stems from the special wording, 'chukat mishpat' - a permanent law. Even though it is a monetary matter, which in halacha would normally be subject to the choice of the individual - tenai bemamon - this is a special case, over which the testator has no power.

• This reason also seems clear in the context of ancient[5] patriarchal societies where a woman would almost always marry into the household[6] of her husband[7] and not vice versa. This was particularly important in the establishment of the tribal identities of Eretz Yisrael following entry into the Land. The Torah places great importance on הקמת שם - the continuation of the family line.[8] This is through the father[9] and not the mother.

5. אמר רבא: אמר קרא: *מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וְיָרַשׁ אֹתָהּ* (במדבר כז:יא) - משפחת אב קרויה משפחה, משפחת אם אינה קרויה משפחה. דכתיב: *לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבוֹתָם* (במדבר א:ב)

בבא בתרא קט:

The Torah clearly defines the continuation of the tribal and family line as through the father, not the mother.

• Nevertheless, even in its original Biblical format, we see that the laws of inheritance were subject to significant revisions in a short period of time. Consider the following stages:
(i) The original halacha given to Moshe that the men only would inherit the Land.
(ii) The apparent[10] revision of this halacha following the complaint of the Bnot Tzlafchad, so that daughters could inherit in the absence of sons.
(iii) The further revision at the end of Sefer Bamidbar (36:6) at the instigation of the tribe of Menashe stating that women may only marry within their tribe, in order to avoid the dilution of the tribal lands.
(iv) The further revision in the time of the Shoftim with the resolution that this halacha was only temporary and that women could now marry men from other tribes[11].
• Is this an indication that the laws of inheritance were always subject to some level of scrutiny and assessment as to whether they fit the needs of the time?[12]

circumstances. Chazal identify him as the Mekoshes Etzim - the gatherer of wood who was executed for breaking Shabbat, or one of the Ma'apilim - who died in a vain and suicidal attempt to take Eretz Yisrael against the command of God. They feel rejected, overlooked and unfairly treated. The bechor is also from a disfunctional family situation where his mother was unloved and rejected.

3. The children of an unmarried couple inherit in the same way. Children of a Jewish man through a non-Jewish woman are not considered to be halachically related to him and do not inherit. Adopted children do not inherit from their adoptive parents. In all these cases, a Halachic Will would be able to determine other inheritance options.
4. In the modern 'Anglo' western world we are used to a system of inheritance which respects the wishes of the testator. But in fact there are many jurisdictions, even today, in which the state determines the priority of inheritance and there is almost nothing that can be done to change that. For instance, in France, if a person has 3 children or more, 75% of the assets must be bequeathed to the children. This kind of state control was also the case in England up until the 16C.
5. For a comparison with other similar legal systems in the ancient Near East in the late third and second millenium BCE see - https://www1.biu.ac.il/indexE.php?id=14613&pt=1&pid=14611&level=0&cPath=43,14206,14375,14611,14613#_ftn7
6. We still see the remnant of this in most women taking the married names of their husbands. There are alternatives in the modern world; some women retain their maiden name (which is always from her father and not her mother!) either solely or in a double barrel format. Some couples chose a new name. All of these options bring challenges, either practical or in terms of a break with their past and family tradition.
7. We clearly see this with the Avot who insisted that the women their sons married were required to come to them. Where this did not happen - eg with Lot and Yehuda, the results were normally the loss of that child from the tribe. (Yehuda is the ba'al teshuva following the story of Tamar and his teshuva is both spiritual and tribal).
8. See the following shiur by Rav Shmuel Shimoni, who develops this point : https://www.etzion.org.il/he/%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%A9%D7%94-%D7%92-%E2%80%93-%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%A9%D7%AA-%D7%94%D7%91%D7%AA#_ftn4
9. Consider the mitzva of Yibum (Devarim 25:6) which is explicitly intended to continue the name of the predeceased husband who had no children. There is no equivalent mitzva for a woman who dies without children. Note also the halachot in Vayikra 22:13 concerning the widow of a Cohen. If she is left with children, she remains with her deceased husband's family and continues to eat teruma. If she is left childless, she returns to her father's home and may no longer eat teruma.
10. This 'revision' may have always been the intended outcome, but the Bnot Tzlafchad acquired the merit of bringing about the new new mitzva through their action. **ראויה היתה פרשת נחלות שתכתב על ידי משה אלא שזכו בנות צלפחד וכתבה על ידן ללמדך שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב.** (ילקוט שמעוני תורה פרשת דברים רמז תתג)
11. See Taanit 30b.
12. This suggestion is made by Rav Shmuel Shimoni in a shiur on the topic - see https://www.youtube.com/watch?v=Oy3TCpgk6xc at minute 5:20.

B] THE RABBINIC DECREES

• By Torah law, any debts and financial obligations burdening the estate will remain in place as a lien on the assets of the estate, effectively placing the creditors ahead of the inheritors.

B1] FINANCIAL MAINTENANCE FOR DAUGHTERS

6. ... זה מדרש דרש רבי אלעזר בן עזריה לפני חכמים בכרם ביבנה - **הבנים ירשו והבנות יזונו**.

משנה מסכת כתובות פרק ד משנה ו

The Mishna codifies the ancient halachic position that, although the daughters do not inherit the assets together with the sons, they are entitled[13] to financial support from those assets after the death of the father.

• Chazal also decreed that a widow[14] is entitled to received food, clothing and shelter from her late husband's estate indefinitely, until she remarries. Alternatively, she can receive a lump-sum payment of the ketuba.[15]

7. אדמון אומר שבעה: מי שמת והניח בנים ובנות - בזמן שהנכסים מרובין הבנים יורשים והבנות ניזונות. ובנכסים מועטים הבנות יזונו והבנים יחזרו על הפתחים. אדמון אומר - בשביל שאני זכר הפסדתי!? אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון: (רי טודיה מברטנורא – ומין הלכה כאדמון)

משנה מסכת כתובות פרק יג משנה ג;

The Mishna rules that, where there are sufficient assets, they should be distributed to the sons and the daughters will receive financial maintenance. However, where the assets are limited, the maintenance of the daughters takes priority and the sons must raise money, by borrowing and begging for tzedaka if necessary. Even though this might be seen as discriminatory against the men, and some Tannaim were concerned at that, it is nevertheless the halacha!

B2] THE NEDUNYA - DOWRY

8. הנכסים שמכנסת האשה לבעלה, בין קרקע בין מטלטלין בין עבדים, אף על פי שהן נכתבין בשטר כתובה אינן נקראין 'כתובה' אלא '**נדוניא**' שמם. ואם קיבל הבעל אחריות הנדוניא עליו ונעשית ברשותו - אם פחתה פחתה לו ואם הותירה הותירה לו - הרי זו נקראת 'נכסי צאן ברזל'. ואם לא קיבל אחריות הנדוניא עליו אלא הרי היא ברשות האשה - אם פחתה פחתה לה ואם הותירה הותירה לה - הרי זו נקראת '**נכסי מלוג**'.

רמב"ם הלכות אישות פרק טז הלכה א

One of the ways in which a father could ensure that property passed to his daughter was to give her a Nedunya - dowry[16] - upon marriage[17]. If she took financial responsibility for this Nedunya during the marriage, carrying any loss or gain, it remained her personal property - Nichsei Melug - and she retained it on the death of her own husband.

B3] KETUBAT BANIN DICHRIN

9. לא כתב לה 'בנין דכרין דיהוו ליכי מינאי אינון ירתון כסף כתובתיך יתר על חולקיהון דעם אחוהון' - חייב, שהוא תנאי בית דין.

משנה מסכת כתובות פרק ד משנה י

Chazal created a mechanism called 'Ketubat Banin Dichrin' - the marriage settlement for male sons. This determined that if a wife brought valuable property into the marriage as part of her Nedunya but then died, leaving the property to her husband, that property would be solely inherited by her sons, and not shared with any other children that the husband produced from a second marriage.

13. Until age 12½ or marriage, whichever is sooner!
14. In practice, it is very common today for the wife to be given a significant direct allocation of the assets.
15. The dollar value of a 200 zuz ketuba in June 2020 is around $35,000. There are different ways to calculate the modern value of the ketuba. For more information see: The Ketuba in America, Its Value in Dollars, its Significance in Halacha and its Enforceability in Secular Law - Rabbi Michael Broyde and Rabbi Jonathan Reiss - http://www.jlaw.com/Articles/KETUBAH.pdf. It is also common for there to be an additional sum - *tosefet ketuba* - written into the ketuba on top of the standard 200 zuz.
16. Some mefarshim understand that the mitzva to marry off daughters is even greater than that to pass on inheritance according to the order specified in the Torah. The first daughter to marry receives ten percent of the estate, the second receives ten percent of the remainder of the estate, etc. These dowries are provided to the daughters even if they exhaust the estate's assets, forcing the sons to maintain themselves by begging for tzedaka.
17. Such a dowry is also a condition included in the the ketuba and the dowry would be taken from his estate.

10. **גמ'**. אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: מפני מה התקינו כתובת בנין דכרין? **כדי שיקפוץ אדם ויכתוב לבתו כבנו**. ומי איכא מידי, דרחמנא אמר ברא לירות ברתא לא תירות, ואתו רבנן ומתקני דתירות ברתא!? הא נמי דאורייתא הוא, דכתיב: (ירמיהו כט:ו) *קְחוּ נָשִׁים וְהוֹלִידוּ בָּנִים וּבָנוֹת וּקְחוּ לִבְנֵיכֶם נָשִׁים וְאֶת־בְּנֹתֵיכֶם תְּנוּ לַאֲנָשִׁים* ... הא קא משמע לן דנלבשה וניכסה וניתיב לה מידי, כי היכי דקפצי עלה ואתו נסבי לה. ועד כמה? אביי ורבא דאמרי תרוייהו: עד לעישור נכסי.

כתובות נב:

The Gemara explains that the decree of Ketubat Banin Dichrin was instituted so that fathers would be able to leave their property to daughters, as well as to sons, and be confident that it would stay within the family. Chazal suggested that this should be up to 10% of the father's assets. When the Gemara asks how the Rabbis could effectively undermine the laws of inheritance specified in the Torah, it finds support for this from a verse in Yirmiyahu[18].

11. בת בין הבנים נמי תירות! כנחלה שויוה רבנן

כתובות נב:

The Gemara asks why Chazal did not go one stage further and also enact a special protection for <u>daughters</u> from an earlier marriage. It answers that Chazal based their decrees on the structure of the Torah law - sons inherit but not daughters.

C] <u>EQUALITY IN INHERITANCE FOR DAUGHTERS - A FLASHPOINT ISSUE IN CHAZAL?</u>

12. הצדוקין אומרים - <u>בת הבן והבת שניהן שוין</u>. דאינון דרשי מה בת בנו הבאה מכח בני יורשתני, בתי הבאה מכוחי אינו דין שתירשני!? אמרו להן - לא. אם אמרתם בבת הבן שאינה באה אלא מכח האחים תאמרו בבת שאינה באה אלא מכח הזקן?

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא בתרא פרק ח הלכה א

The Sadducees argued that daughters should inherit equally together with sons[19]. This was rejected by Chazal.

13. חכמי העכו"ם אומרים <u>בן ובת שוין כאחת</u>. דאינון דרשי *וּבֶן֙ אֵ֣ין לֹ֔ו* - הא אם יש לו שניהן שוין. התיבון והכתיב *וְאִם־אֵ֥ין לְו֖ בַּ֑ת* - הא אם יש לו שניהן שוין!? ואתון מודין דליתי (בר) [בת], אף הכא ליתי בר.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת בבא בתרא פרק ח הלכה א

The Gemara also places the argument for equality of inheritance firmly in the hands of the <u>non-Jewish</u> sages, and entirely rejected by the halacha.

14. אימא שלום דביתהו דרבי אליעזר אחתיה דרבן גמליאל הואי. הוה ההוא פילוסופא בשבבותיה דהוה שקיל שמא דלא מקבל שוחדא. בעו לאחוכי ביה. אעיילא ליה שרגא דדהבא, ואזול לקמיה, אמרה ליה: בעינא דניפלגי לי בנכסי דבי נשי. אמר להו: פלוגו! אמר ליה כתיב לן: במקום ברא ברתא לא תירות. אמר ליה: מן יומא דגליתון מארעכון איתנטלית אורייתא דמשה, ואיתיהיבת עוון גליון, וכתיב ביה: 'ברא וברתא כחדא ירתון'. למחר הדר עייל ליה איהו חמרא לובא. אמר להו: שפילית לסיפיה דעוון גליון וכתב ביה: 'אנא לא למיפחת מן אורייתא דמשה אתיתי [ולא] לאוספי על אורייתא דמשה אתיתי.' וכתיב ביה: במקום ברא ברתא לא תירות. אמרה ליה: נהור נהוריך כשרגא! אמר ליה רבן גמליאל: אתא חמרא ובטש לשרגא.

שבת קטז.

The UNCENSORED version of the Gemara records a conversation between R. Gamliel, Aima Shalom (his sister and the wife of R. Eliezer) and an early Christian philosopher. In order to show that the Christian was open to bribery, Aima Shalom gave him a gift and asked whether she could inherit together with her brothers. The philosopher then purported to quote from the New Testament that daughters can and should inherit equally with sons[20]! When R. Gamliel gave a better bribe, the philosopher quoted from elsewhere in the New Testament[21] that Christianity did not come to change the Jewish law, so only the sons inherit!

18. Fascinatingly, the Gemara labels this as 'deoraita'. Many mefarshim do not take that literally but understand it to be a non-binding mitzva of the prophets. See Ritva 68b and Rema EH 71:1. There is nevertheless a discussion in halacha as to the status of a halacha sourced in Nach - known as divrei kabbala.
19. Based on the halacha that a surviving granddaughter from a pre-deceased son will inherit her father's portion together with her uncles when he grandfather dies. Thus a granddaughter may inherit before a daughter.
20. Actually, this issue is not dealt with in the New Testament, but the philosopher is reflecting the Roman and Greek position that daughters inherit equally with sons.
21. Matthew 5:17

15. ... אמרו זכרונם לברכה (ב"ב קכו:) שאם ציוה ואמר המוריש אל יירשני בני, או בני פלוני לא יירש עם אחיו, או בתי תירשני במקום שיש בן וכיוצא בדברים האלה, אין בידו לעקור דבר האל שאמר שיירש היורש מורישו. ואף על פי שאמרנו שנכסיו בידו לכל חפציו, הענין הוא לומר שיכול האדם ליתנם לכל מי שירצה ולעשות בהם כל חפצת נפשו, ואפילו לאבדם, בכל לשון, חוץ מזה של ירושה. לפי שזה הדיבור הוא כנגד דברו של מקום וגזרתו כי הוא אמר יירש היורש. .... והיינו מתניתין דיש נוחלין, האומר איש פלוני לא יירש עם אחיו ... וכן (שם קל.) האומר ... בתי תירשני במקום שיש בן, לא אמר כלום שהתנה על מה שכתוב בתורה .... ועובר על זה וציוה בין בריא בין שכיב מרע שלא יירשנו הראוי ליורשו ביטל עשה זה, והוא שציוה כן בלשון ירושה כמו שאמרנו. ואף על פי שאין בדבריו ממש כמו שכתבנו למעלה בתחלת הענין.

ספר החינוך פרשת פינחס מצוה ת

In fact, it is difficult to formulate a structure which will circumvent the apportionment required by the Torah. If a person declares - orally or in writing - that they do not wish their children to inherit in accordance with halacha, they have breached a Torah mitzva AND their declaration is invalid. The children will always inherit according to the Torah!

- As such, halacha does not recognized a secular will, since a person may not gift their assets after death[22]. Irrespective of the provisions of a will, or the laws of intestacy in the relevant jurisdiction, the halacha will vest the deceased's assets in the halachic heirs.

- Furthermore, writing a regular will which seeks to apportion assets in a manner other than halachic inheritance could be a breach of the Torah prohibition of attempting to circumvent the mitzva of yerusha. In order to vest assets in other ways, a Halachic Will must be drafted - see Part 2.

16. **מתני'**. הכותב את נכסיו לאחרים והניח את בניו - מה שעשה עשוי, אלא אין רוח חכמים נוחה הימנו. רשב"ג אומר: אם לא היו בניו נוהגים כשורה - זכור לטוב.

משנה בבא בתרא פרק ח משנה ה'

Even though a person is entitled to gift their property during their life to anyone they please, if they do so in a manner that effectively disinherits the halachic heirs, the halacha looks negatively at this (although it IS legally valid[23]). Although there is a view that this could be appropriate with a halachic heir who is behaving badly, this is not the halacha.

D] HALACHIC DEVELOPMENTS IN THE PRE-MODERN PERIOD

- The issue of daughters not being entitled to inherit continued to be a challenge into the Mediaeval period.

17. וחכמי הגוייס תופסיס עליגו – איך אפשר שלא הוריעה התורה כלום לנשיג למה שהתורה ירדה לסוף דעת ישראל הרחמנים. כי אחיה יפרנסו אותה ויעיאוה לפי כבודה.

רדב"ז - ספר מצודת דוד (ואלקווא תרכ"ב) סימן תקל

The Radvaz (16C Egypt) writes that he was challenged by the non-Jewish sages concerning the apparent unfairness of the Torah laws of inheritance. He responded that the halacha anticipates the kindness of Jewish brothers to maintain their sisters appropriately.

- Some of the institutions and takanot of Chazal fell away.

18. (ה) וכן הוא בתשובת הרא"ש כלל ל"ו סימן ו' דראה מעשה הרבה פעמים דגודין כתובת בנין דכרין. וכן כתב ב"י בשם תשובת הרשב"ץ. מיהו כתב לבסוף דאזלינן בזה בתר מנהג .... ומימי לא ראיתי ולא שמעתי בזמנים אלו להגבותה

דרכי משה הקצר אבן העזר סימן קיא

The Rema records that by his time (16C, Poland) use of the Ketubat Banin Dichrin had died out entirely (at least in Ashkenaz) and that communities followed their own minhagim in such matters.

22. According to halacha, upon death, all assets belong immediately to the halachic heirs. Since a secular will gifts assets after death, this has no effect in halacha. A person would have to gift the assets when still alive - see Part 2 for more details.
23. Halacha, in contrast to many secular legal systems, does not only deal with the prescribed and proscribed, but can also be suggestive and make recommendations in favor of or against certain actions.

D1] TAKANAT CHATZI ZACHAR

19. הגה: שטר חלי זכר שנוהגין בו בחיבוא – שכותב האב לבתו ליטול בירושתו כחלק חלי זכר, ואם תלך הבת בלא זרע קיימא יתבטל כחוב.

שולחן ערוך אבן העזר הלכות כתובות סימן צ סעיף א

Other mechanisms to ensure inheritance by a daughter (and her children) had become popular[24] by the time of the Rema[25]. One was the 'Takanat Chatzi Zachar', where the father would write to his daughter upon her marriage (in addition to her dowry) a promissory note entitling her[26], upon his death, to a portion of his assets[27] which is half of what the sons each inherit[28]. Since this was a loan binding on his estate from before his death, it took priority over the laws of inheritance. If the daughter had no children on her father's death, the loan would cease to apply.

20. **א** כל הנותן נכסיו לאחרים והניח היורשים, אף על פי שאין היורשים נוהגים בו כשורה, אין רוח חכמים נוחה הימנו. וזכו האחרים בכל מה שנתן להם. ומדת חסידות שלא להעיד בצואה שמעבירין בה הירושה מהיורש, אפילו מבן שאינו נוהג כשורה, לאחיו חכם ונוהג כשורה. הגה: מי שלוה לעשות בנכסיו הטוב שמפסד לעשות, יתנהו ליורשיו כי מין טוב מזה!

שולחן ערוך חושן משפט הלכות נחלות סימן רפב סעיף א'

The Shulchan Aruch nevertheless rules a position, at least in principle, that the best people to inherit are the halachic heir, irrespective of their conduct. As such, a person should not try to circumvent that, even in ways which are halachically effective.

E] THE MODERN CHALLENGE - SECULAR VS RABBINIC LAW IN MEDINAT YISRAEL

- In most civil jurisdictions in the world today (including Israel), the secular law entitles sons and daughters to inherit in equal shares.
- Nevertheless, any attempt to push the halacha in this direction was fiercely resisted by some poskim, including Rav Kook!

21. (1) ..... כי כל חק ומשפט שבעולם לא ימלא לעולם את כל הדרישות של כל הפרטים. חקי דת ודין, כמו חקי הטבע, הנם כוללים, וזאת היא תהלתם ועוזם. החמה תצא בגבורתה, ואם תקפח לפעמים על ראש איזה נפש חיה, בהמה או איש, לא תחדל בשביל כך את אורה וחומה הטוב לכל.

(2) ידע אדוני, כי אותה מדת הרחמים הלוקחת מהבן את ירושתו, שזכה לו המשפט של התורה, בשביל הרחמנות שיש על הבת .... ואוי לעולם מרחמנות כזאת שהיא אם לכל אכזריות וכל נבלה. .....

(3) אל תגעו, אדוני היקרים, בקדושת המשפט, כי המשפט לאלקים הוא. .... חלילה לנו לבעוט בשביל זה במשפט שלנו, שזהו הדבר היותי חשוב מכל רכושנו הרוחני ... והנשמה של כל אומה, וביותר של אומתנו, תלויה היא בשלטון המשפט שלה דוקא. ....

(4) וידע כבודו, שאין לנו של דיני ממונות, שיהיה כ"כ מוצא את עצמו מחובר למשפט כתוב, כמו משפט הירושה ..... שאפילו באותן הממלכות אשר העבירו את המשפטים העתיקים ממקומם, הניחו ביותר את מקום כבודם בתורת הירושה. ..... ומה נדבר, ומה נצטדק, אם כ"כ נשפיל בידנו את משפט תורתנו, להעביר ממנו את השלטון במקצע של הירושה בארצנו? *הגם לכבש את המלכה עמי בביתי?!* וידע אדוני, כי המקום אשר אויבתנו הנצרות, הבת הנושכת שדי אמה, רצתה בדגל הרחמים שלה, שהיא נושאת בידים מלאות דם נקי, להעליב את היהדות, הוא זה הנושא של הכרת ירושת הבת נגד משפט תורתנו הקדושה! זאת היא ידיעה נאמנה למשכילי בינה, והיא מסורה לנו בחידת חכמים בתלמוד (שבת קטז:).

רב אברהם י. הכהן קוק, אגרות הראיה, כרך א , קעו

In an early letter from Jaffa in 1908, Rav Kook rails against the any attempt to amend the inheritance laws of the Torah in order to promote fairness and equality for daughters. He views the system of Torah laws like the laws of nature - a system which is immutable and perfectly calibrated, even if occasionally it may cause difficulties to individuals. 'Compassion' on daughters in the laws of inheritance is misplaced, and Rav Kook sees it as rooted in Christianity, with its ultimate focus on undermining the halacha!

- Once the British Mandate began in 1917, the rabbinate was required to apportion assets equally, in accordance with English Law.
- Consequently, and despite the clear halachic position in the classic sources, there were been various initiatives to equalize the laws of inheritance and recognize daughters together with sons. In fact, almost all authorities today recommend that, in most cases, the apportionment of assets after death in accordance with the Chumash is VERY UNWISE.

24. Glückel of Hameln writes in the early 1700s that her father had written such notes to her husband and her sister's husband.
25. We also see this mechanism in use in Toledo and Morocco in the time of the Rishonim.
26. The loan would also benefit his son-in-law who would effectively inherit together with his sons. This could be very useful since the father could chose the quality of his son-in-law, but not of his sons!
27. It was also common to direct certain assets, such as the father's sefarim, exclusively to the sons.
28. Or entitling her to a very large sum of money which would wipe out the entire inheritance, unless the sons paid her an amount equal to half their individual inheritance. They would therefore chose to give her the half inheritance, rather than lose the whole estate! There is no reason why the father could not use this mechanism to give his daughter a FULL portion equal to her brothers, and there were recorded cases where this was done - see https://www.biu.ac.il/JH/Parasha/eng/pinchas/shi.html#_ftn14 note 14. This mechanism could also be used to leave substantial assets to a third party - eg a charity - see Part 2.

22. ות"ח עשיר אחד עשה מעשה והנחיל בצוואה את כל רכושו רק ע"פ התורה, לבכור כבכורתו ושני בניו הפשוטים כפשוטם, ולשלשת בנותיו לא כלום. והנחיל שנאה ותחרות ופירוד במשפחתו, עד אשר אמרו הבריות שלא כדאי היה להשאיר רכוש ולהוריש שנאה.

גשר החיים עמ' מב

Rav Yechiel Michel Tucazinsky underlines this with the case of a rich talmid chacham who insisted on bequeathing his wealth in accordance with the Torah, but only succeeding in bequeathing hatred and division his family!

• As many people have seen from their own life experience, either directly or from observing other families, money is a great source of machloket. If some children are not treated fairly, or what they consider to be fairly, in the will, they are likely to contest the will in the secular courts and may win there. This involves not only the halachic prohibition of taking a dispute between Jews to a secular court, rather than a Bet Din, but may also violate the Torah prohibition of gezel - theft, when the children seize assets awarded by the secular court, but to which they are not entitled in halacha!

• Once the State of Israel was declared, the Chief Rabbi - Rav Herzog - was keen to try introduce a system under Israel secular law which respected the halacha at the same time as enabling inheritance by daughters. In order to achieve this, he wished to try and introduce new takanot in halacha to enable inheritance by daughters. The Chazon Ish and the Brisker Rav were very opposed to this initiative and persuaded R. Isser Zalman Melzer[29] to join that opposition.

23. ושח לי בר סמכא, הסופר המפורסם שיראתו קודמת לחכמתו - ר' שמואל יוסף עגנון נ"י. שבגליציה לפני מספר שנים, בקשר לעיזבון של אחד מגדולי האדמורי"ם זצ"ל, העמידו אחים אמידים על דין התורה ופטרו את אחותם בלא כלום, ולעזה עליהם כל המדינה. הרי שהרגש הכללי כבר בדור ההוא היה שאין לעמוד על שורת הדין בכגון זה. שכבר אז לא אכשר דרא, והבנות היו צועקות ומיללות על הקיפוח הזה (משא"כ בדורות הראשונים שהיו מקבלות עליהן את גזירת התורה). והיה בא לידי מריבות וקטטות במשפחה, ושנאה עזה. **ומחובתנו הקדושה למצוא עצות ודרכים למנוע את המחלוקת בישראל, ובפרט מהריב במשפחות, עד כמה שכוחנו יפה, במסגרת דין תורתנו הקדושה**.

תחוקה לישראל על פי התורה, כרך ב, הצעת תקנות בירושות, עמ' 110

Rav Herzog records that he heard from Shai Agnon, whom he considered a very reliable source, that in Galitzia in previous generations there was already an outcry against discriminating against daughters in inheritance[30].

• Rav Herzog and the Sefardi Chief Rabbi, Rav Benzion Uziel, met with Ben Gurion, the President of Israeli Supreme Court, Yitzchak Olshen[31] and other Supreme Court Justices. Rav Herzog pressured Ben Gurion and the secular courts to give more ground to halacha and the position of the Rabbanut in Israeli law. Ben Gurion agreed in principle, on condition that the halacha of inheritance could be changed to allow for equal inheritance for daughters and that rabbinic takanot could be introduced quickly. Rav Herzog accepted the challenge! When Judge Olshen questioned how Ben Gurion could give so much ground to the religious establishment, Ben Gurion responded that he should not worry, since he had no expectation that Rav Herzog would succeed in persuading the other rabbinic leaders. And so it was! The Chazon Ish and the Brisker Rav won that battle and no halachic takanot were made.

• Rav Herzog also hoped to persuade the Knesset to pass a law of inheritance which recognized the position of halacha to some degree. The Chief Rabbis prepared a bill proposing a secular law of inheritance which also incorporated the *takanat chatzi zachar*, but in 1965 the Knesset adopted a law of inheritance that has almost no connection with halacha, and sons and daughters now share equally in the inheritance under Israeli law.

• Most halachic authorities recognize that, in order to avoid decades, if not generations, of family machloket and breaches of Torah prohibitions, there are halachically valid mechanisms which enable a person - man or woman - to make a Halachic Will during their life. This will avoid the halachic pitfalls outlined above and, hopefully, also be a source of shalom in the family.

24. נער הייתי ועדיין לא זקנתי, ומתוך אלפי תיקי ירושה שבהם דנתי, לא היה גם תיק אחד שחילקנו את העזבון בין הבנים בלבד תוך כדי נישול הבת והאשה! מדובר גם בתיקי ירושה של משפחות חרדיות ומדקדקות בקלה כבחמורה, כולל משפחות של גדולי תורה ... מצאנו דרך שלא לפגוע בהלכה, ולקיים את חוק הירושה האזרחי

הרב ש' דיכובסקי, 'הלכת השיתוף' האם דינא דמלכותא?, תחומין יח 18 (תשנ"ח), עמ' 30-31

Rav Shlomo Dikovsky - senior Dayan on the Beit Din Hagadol writes that, in practice, EVERY halachic inheritance matter that he presided over found a way to ensure that the wife and daughters were properly recognized.

• In Part 2, we will iy'H examine what halachic options are open to people today to ensure that their family (including daughters) inherits in accordance with their wishes, at the same time as fully respecting halacha.

29. In a fiery letter written to Rav Melzer describing the urgent need to resist such modernizing decrees.

30. Although it seems clear from Rav Herzog that the need for daughters to inherit was not coming from a position of egalitarianism or feminism, but rather from a recognition that Jewish society today would not accept the dictates of the Torah in a way that it used to. Insisting upon the classic halachic position would likely be the cause of enormous division in the Jewish people.

31. As recorded in Judge Olshen's memoirs.